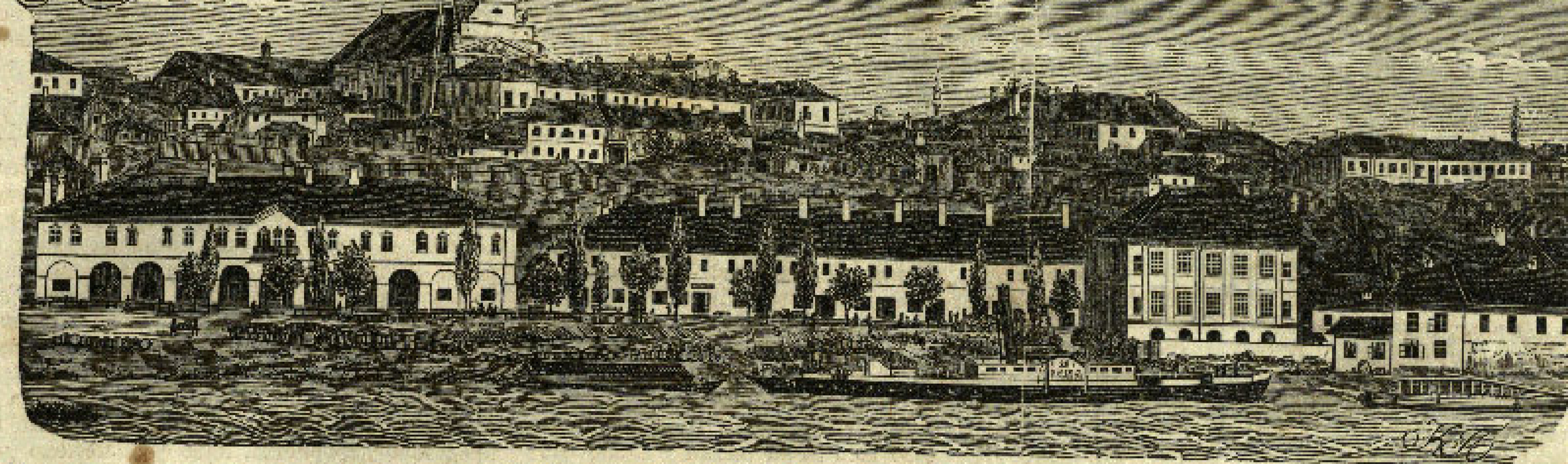

БЕОГРАДСКЕ ИЛУСТРОВАНЕ НОВИНЕ

БРОЈ 14. и 15.

У БЕОГРАДУ, 16. ЈУЛА и 1. АВГУСТА, 1868. ГОДИНЕ.

ГОДИНА I.

Изаде 1. и 16. сваког месеца, а стају у Србији на годину 60 гр., на по' год. 30 гр. чарш.; за Аустрију (с урачуњеном поштарницом) на годину 6 ф. 50 новч. аустр. вр., на по' године 3 ф. 25 новч. аустр. вредности. — Оглави плаћају се од сваког реда, сваки пут по 1 гр. чар. или 12 новч. аустр. вр. — Писма се пријимју само плаћена а рукописи и пртежи невраћају се.

ПРЕГЛЕД.

Вук Стефановић Караџић.
Кабали.
Видарски калфа (Свршетак).
Вукурешић.
Мртав младожења.
Антон.
Ноћни гости.
Пабирци.
Политика.
Загонетка у слици.
Разрешене ребуса из бр. 13.

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ.

Кад се добро само измере све разлике које постоје, Српска историја може донста стати узв сваку историју, ма била она од народа најзна- тнијег у Европи.

Од најстаријих времена до најновијег доба, наша земља, кад би год затребало, не беше без генија, који вечитим епохама испу- ниле све наше историјско биће. — У часу, кад се по другима могло судити да је познатом несрећом, на коју нас свагда опомиње 15. дан месеца Јунија, задата вечита рана нашем народном и држав- ном животу, — Србин је опет мо- гао запевати: „Сунце зађе да се с нова роди.“ Јер, изнесавши живот после толиких претешких беда и мука, искуство и аво од- нећ злосрећно, остаје опет у вре- мену врло кратко по и врло бо- гато за безкрајну будућност. То је једно.

Српска средовековна власте- ла, која највише привлаке даде овој ужасној мући, себи највише и науди: или пзгнбе или се за благо истурчи, тек је у часу јед- ном нестале. И то је друга срећа.

Народ сам оста себи тада нај- боља узданица. Српска проста ко- дила постаде полазна точка сва- ком нашем народном и државном напретку. Из народа и са наро- дом, подиже се Кара-Ђорђе и кнез Милош да Србији даду после толика тешка робовања, нова по- литичка живота. У то исто време, опет из народа и са народом, устаде и Вук Стефановић Кара- џић, да животу томе улије ду- шевне снаге. Са те стране, 26. Октомврије 1787. год. када се Вук у селу Тршињу у Јадру (сада окр. Подринског) родио, остаје знатац дан у Српској књижев- ности, на тако и у историји Српског народа.

Чим мало поодрасте, Вук поче учити књигу. Али како? Не има- јући увек онога што је за то

нужно, често би га учили, како нам сам кази- ваше, те је прва слова шарао штапом по пра- шини. Из малена док још није био за књигу, гулио је с цепенца брезову леду и слатко је као хартију, на из ње читао: аллајуа и господи помилуј, (зашто је то чуо најпре од попова и калуђера). Читати научно га је после рођак ње- гов Јевто Савић 1796. године, на и то зими под казана а из рукописа писатог растопљеним ба- рутом. Кад је с тиме био готов, онда су му нашили некакав Московски буквар, те је из њега учио оче наш и остале којекакве молитве, и читаво оно лето носио га је по планини за ко- зама. „Кога би год, вели, мало лепше одјеве- ного срео на путу, питао бих га (само кад видим да није Турчин) да ми каже што ако зна. Који је знао онај ми је казао, а који није знао онај је рекао: Бог ме слико не знам ни ја. И то сам лето писао калто вишњам и грешњам црни-

јем, и знао сам свакоме Ришанском повцу ко- лико има година.“ — Из такога сто стања по- ниче овај наш највећи књижевник.

Но и ако Вук из раних још година покази- ваше необичну тежњу за науком, — не може опет ни онолико школа изучити, колико их онда беше, на стаде. Он је видео да се и тада доста радило и да је људи донста паметних било; али му сва њихова радња изгледаше нешто мрта, нешто услована; без духа, без правца. С тога, пошто за времена Кара-Ђорђева и у ратно и у мирно доба послужио као највреднији писар; а осим тога и друге повеће државне и политичне послове, који му се поверише, добро изврши, — кад Србију спађе нова несрећа год. 1813. Вук оде у Беч, да одпочне огуд своју велику и тешку мислију, првога Српског у правом смислу народ- ного књижевника. Ту се упозна са царским двор- ским библиотекарим Копитаром. Али овај велики

филолог и историк Словенски, одмах с првих речи, мимо све остале наученике Српске, само у Вуку познаде онај велики дух, који је потребан и кадар да ре- формише и подигне умни разви- так својих земљака; и са тога њихово прво познајство пређе у такво пријатељство, да се они тако рећи не растаљаху више један од другог.

Донста брза и лака беше ова мисао Копитарова, али прего- лема оном својом пророчком исти- ном; јер та друштва њихова уроди прао богатим књижевним родом.

До тада, баш у след оне па- помене Доситијево, да писати тре- ба чистим Српским језиком како народ говори, — наши ондашњи књижевници писаше управо ва- шарски; или као што Вук рече, онако како је ко хтео: „Што не знаш, вели, Српски, метни Сла- венски; што не знаш Славенски, метни Српски; а што не знаш ни Српски ни Славенски метни како ти драго.“ — Кенгелац се први поче срдити на таку радњу. Шта је то вели: „Ви народи и сами азичници, књиги свеса по граматичким превилама списа- ша, а нас по правилама ваби смилани пишеца“, и захели граматике. Ма заман; он се у томе ништа не поможе, јер тај посао чекаше само Вука, који одмах у години 1814. издаде на свет малу „Српско народну пје- снарицу“; потом прву Српску граматичку под именом „Писмени- ца Српског језика“; а после године дана (1815) још једну књигу Српских народних песама.

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ.

КАБИЛИ.

У дивљим горским пределима северне Африке, на граници француских области Алжира и Константине, живи неки јуначки народ, који је за толико векова па до данас умео сачувати своју самосталност, јер само нека његова помања племена по имену нападају под Француску.

У селима, где су лепо зидани домови, или по планинама, где су усамљене колибе од земље и бусења, живи привлажан, радни народ кабилски. Долови и косе стране брегова лепо су урађене, а почеци радности показују велику оштроумност. Тешачке алате, оружје, барут, пређу, ћилиме, кожу и друге предмете, он сам израђује. Па при свему томе, овај се народ плаши „цивилизације“, јер презири и мрзи све што је странско, па макар да је и мусулманско, а камоли хришћанско, само ако није од свог племена.

Кабилци уживају умерено и просто, тако, да неколико месеци могу да живе само од галете (погачића) и кускула, без меса.

Кад га видиш, како на своме гордом берберском хату јаше кроз тесне долаче атласких планина (види слику), на њима само бандуру и бурнус, који прелазе од оца на сина, без седла, с обешеним рогом, пред собом терајући стадо, наоружан само једном батином, с којом се брани против змија, шкорпија и дивљих горских паса, — одма ћеш у њему познати човека, који се за тили часак може преобратити у јуначког ратника, кад његових јакних руку затраба постојбина, која је одељена од равнице, где је разлика и у карактеру, и у обичајима, језику и у установама племенским.

Код Кабила влада је чисто народско демократска: своје Ђлиме (поглаваре) бирају без многих церемонија, али их тако исто и лако баца с власти. Свако племе сачињава малу републику, а племена међу собом једнако су у раздору. Али кад се споља приближи непријатељ, особито хришћански, онда је цео народ само једно и заједнички иде против непријатеља, да брани своју милу постојбину.

Французи још ће дуго морати да се боре с овим народом, докле га оборе и наметну му „благодете цивилизације“, а да га оставе на миру, скоро би се намамио да долази на француске пијаци, ступио би с њима у тешки саобраћај, и с временом би се привикао на господарство француско; али ако се нагони, да се лати оружја, онда ће његова мржња против Хришћана и свега што је странско, распалити се још већма, па ће Французи тамо задуго морати да троше и много новаца и много људи. (119)

ВИДАРСКИ КАЛФА.

(СВРШЕТАК.)

Свањалка на сату показује чет и по часова. На врата причеве апсавске собе неко дуни; доктор Коно изнутра отвара врата а унутра улази градски командир.

„Е, како је, докторе?“

„Падам се, сад је већ све прекужено, мајору —“

„Како је принцу?“

„Он спава!“

„Зар још спава?“

„Једнако још, мајору! — не седите малко —, могао би једно по сата да ћаскамо — онда... онда ћете ваљда већ моћи приступити превезу причевом.“

Мајор седне покрај астада, који је патоварен књигама и брошарама, преклопата од завесе, која дели сужљивог спаваћу кабинет од собе. Он неколико пута притисне руку на чело и тиме учини да лекар обрати пажњу на њега.

„Шта вам је — мајору?“ пита доктор.

„Незнам, — мени је тако некако чудновато... као да — по то је смешно, — као да ми предстоји нека несрећа.“

Лекар окрене главу и вели: „Ваш стомак рђаво вари, неправилно доста дивжења!“

„Могуће, докторе, али данас ми је тако тешко око срца, као никада пре тога... ја сам стар, видите, мени има шездесет и једна година — хм! Треба да се спремам за пут на други свет!“

„Ва сте хивоходар — ништа друго; шетајте се више по беделима.“

„То ћу и да чиним, — право кажете. Одсад ћу сваки дан да одам с принцом — али збиља, данас сам добио неко безимено писмо, у ком вели, да је принц — помислите само на таку будалаштину — намислио да побегне.“

Доктор слеже раменима.

„И да му у томе и ви, докторе, помажете.“

„Одсад ћете ме дакле везивати, кад излазим из града, да вам неукрадем принца и да га у потаји некажем у цени од прудва...“

„Немојте да се смејете, докторе — то би била страшна несрећа за мене...“

И као да му се нешто предсказало, командир Ђили, отрти завеси, — дигне је... одаше в задовољним лицем окрене се. — Видео је принца, да мирно лежи у кревету, лице окренуто дувару и да је до ушију умотан у јортану!

Смештећи се седне опет на столицу.

„Право велите, докторе,“ рече он, „мислим да ћу да полудим... право да кажем, оно безимено писмо врти ми се по мозгу —“

„Па, богаван, — шта би најгоре и било, кад би принц утекао из града — зар би му то могао ко замерити —“

„Занеста неби могао, али — али ја... ја...“

„Ви сте ваљан човек, мајору, по сумњам, да би прави ваши за дубав остао у граду Хаму.“

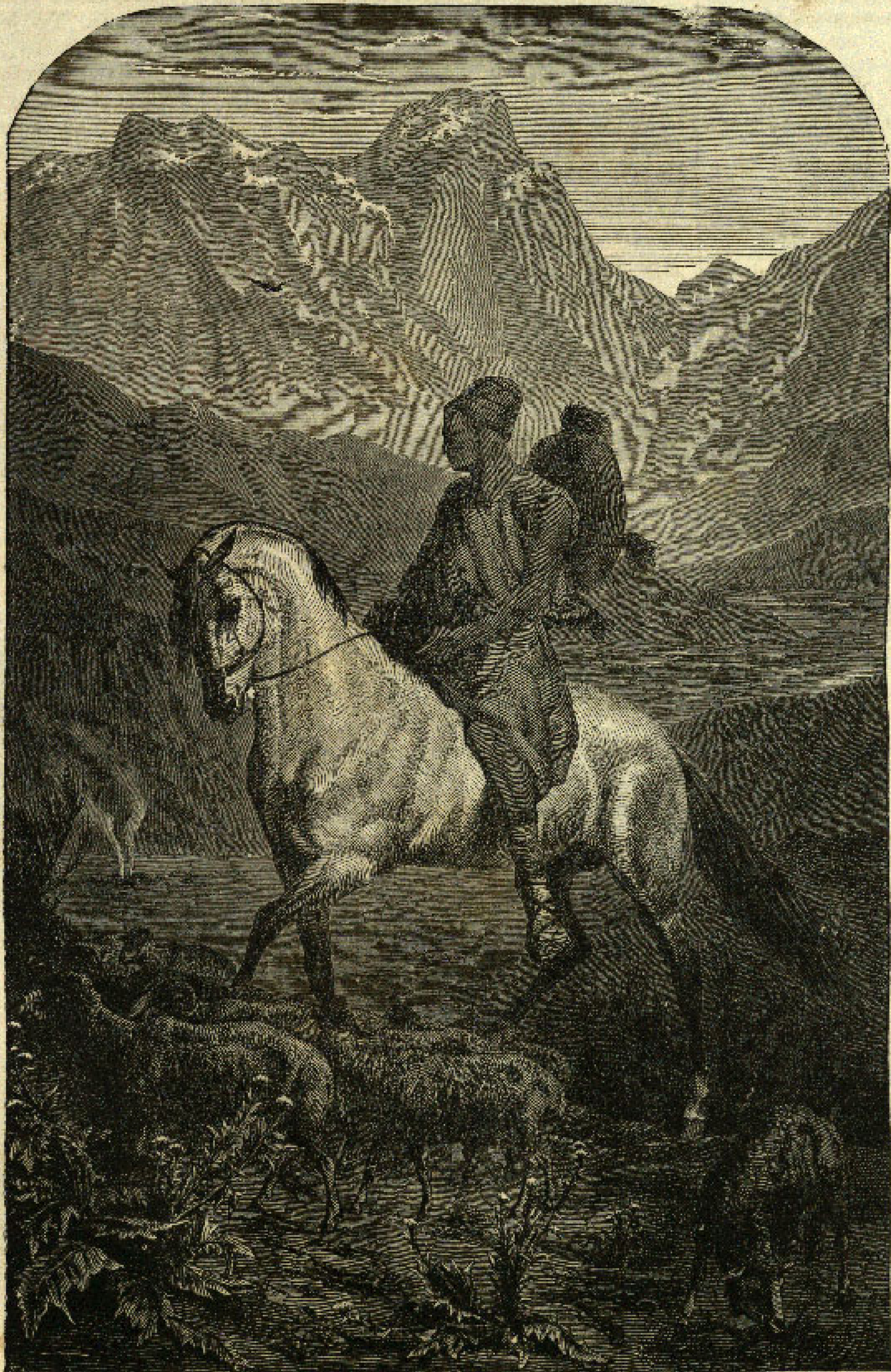
„А што му бали овде? — Зар ниш да се тужи на мене? — Зар ја нечим све и сва, зар му неугађам, колико се год слави с мојом дужношћу?“

„Зацело мајору — зацело... али то опет није слобода, — то ми ваљда нећете одрећи.“

Мајор ћути — нашао је на астаду случајно карте в меша их, макар да и сам за то незна... па одиже их неколико пута... „Чудновато!...“ вели на тресе главом, „верујем, тега ви на картарска вртачања?“

Доктор се смеје.

„Видители,“ вели мајор, на опет меша карте и одиже их. „увек них, овде них деветка... најгора карта... овде обрнут них кеи... то значи рђав успех — опет них деветка, — значи неподвижну несре-

бу — дугу жалост — ах, једва једаред пресепа карта... каро десетка, значи удаљење... пут!... Ах, боже мој... Ове три карте заједно, или пет, или десетка, каро десетка... видите, односе се на умишлено бегство приципа..."

За сво то време доктор с милосрдним оком гледа на старог официјара — оће да отвори уста — да нешто каже, али мајор њим као бесомучан и трчи заједно.

„Морам да видим приципа... морам с њиме да говорим... сам да му кажем...“

Он зађе за завесу, а доктор, који је такође њиме, да трчи за њим... баци око на сат и застане као укочан — на сату је пет и три четвртина...

У тај ма часу се за завесом — крик — не, то беше као урлик — неколико тренутака као бесомучно поштање... затим опет све се утиша.

Доктор је пребледно као крик — грдан стравом му је груди... најпосле окуваши се — поје завеса — дигне је у вис и види мајора, где руком држи сиштину главу; он стоји пред разбрканим креветом прицелим а у томе је кривети... доктор се томе наравно не чуђи, али схвати врло добро, да јадан мајор може да изгуби памет.

У кревету прицелим лежи велика од сламе и старих алива начињена лутка, обучена у ноћне аливе прицелиме, с паровом на глави и тако вешто намештена, да под јорганом изгледа, као да је човек! — а обсеја је углавном лутка, што је лице окренуто дулаву и на глави има јако напакнуту ноћну капу.

..... Доктор Коно ухвати обе руке мајорове, повуче их с лица... и види му на лицу две велике сузе.

„Ја сам обесчађен...“ муца мајор... „обесчађен...“

„Зар ни, мајору, обесчађени?“

„О! Нико ни неће веровати да сте ме и тако обманули! Рећи ће, да сте ми купили моју услужност, моје заборављање на дужност... ја сам обесчађен... обесчађен...“

„Нико то неће казати, мајору,“ кивне лекар јасних гласом, „јер ја ћу сам да се предим суду, све ћу да причам, како је било, а ваша ће част бити спасена. — О не, не плашите се, мајору — ни једна длака на вашој глави неће бити опаљена. — Ја сам се мојој пренишув-још госпођи, краљици Хортанси, при њеној издасаву заклео, да ћу бити пад њеним сином — ја сам све то учинио — он је слободан — али заједно, његова слобода неће осрамотити ни једног часног и вештог човека.“

„Али ја морам нависати рапорт, — морам да јавим — морам да вас упознам...“

„То и треба да чините, мајору...“

„Кад је отишао прицип?“

„Пишите у вашем рапорту, да је он данас у десет и по сата, обучен као зидарски камен, изишао из града — да сам му ја, доктор Коно, нарче по парти доносио аливе да се пробуче, — да сам му ја обријао броду и брикове, те га нико није могао познати — да сам вас ја сла-тао да је прицип болестан и најпосле — да сам ја... само

да обманем и апсацације... данас дванутузео лек на блаување!“

Мајор ћути докле... затим пружи руку доктору.

„Будућу да пуцне... на шта Бог да, докторе...“ вели мајор, „чини ми се, као да је моја слепота, моја нерасудност, присиљена вишим промаслом, — као да сам ја — на и ни, докторе, само слепота оруђа... за срећу или несрећу Француске!... Дођите, пријатељу — сад сам савим миром — ходате да поцијемо чапу чаја, па ћу међутим јавити властима — затим, кад се малко опоравите, заповедићу, да вас упозам.“

Два месеца затим стоји доктор Коно пред поротним судом округа На де Калсеја. Он тако сасвим отворено и подробно прича све, како је прицип утекао, сву кривину крима на себе самог и задвојило суду пресуду, којом се осуђује на три месеца заточења.

Једну седмицу доцније стоји пред војеним судом командир града хамског, каучар градски и... ко би то мислио... и прости војник Грамшица; доктор Коно ту је као сведок, он опет говори оно исто, што је и преговарно. И оба заједно бехе сведоци, али ипак умели ништа да кажу.

Командира и оне друге обужене, ослободио је војени суд, али они опет добише дисциплинарне казнице, — па и сам Грамшица. — Полиција је навала, те је грађани да дозна, како је то могло да буде, да се у вароши Хаму већ у шест и по сати увече знало, да је прицип побегао у Бельгију, а командир још онда није ни сачинио свој рапорт. Ни узалуд! — А толико ли?!...

Овде морамо приметити, да се дуго време мислило, да су и оба заједно знала, да прицип оће да побегне.

Влада неће бити ништа, да кажемо, да је зидарски камен, који је изишао из града хамског, био први Луја Наполеон, садашњи цар Француса — НАПОЛЕОН III, ког су год. 1810. „на велико време“ затворили у град хамски, да себи сметао тада у Француској владајућој династији Вурбона. (113)

БУКУРЕШТ

није лепа, али је велика варош. Ту су криве и мрачне улице, по улицама има много дуљана. По улицама виде се разна пошива: бугарска, српска, турска, арбанска, далматинска, јерменска и мађарска, измешана с пошвом урођених Румуца и насељених Фанара, Евреја и Цигана. Како је различито пошиво, тако су различни и обичаји: ту је фини, углађени и помодни начин обхођења покрај простог и природног понашања и селачког престакалка. Домова има најразличнијих, од палате па до најпростије ко-

либе. У предграђама иза плотова има јадних подземних бурдла, а педалско одљих у сенкастим баштама дижу се прасне куће: Вредно је посетити Музеум, где је и библиотека од 7000 књига. Здање гимназије има доста простора за ученике.

Кроз Букурешт тече каљава речница Думбавица, у коју бацају сво ђубре. Варош је раздељена на пет предграђа: жуто, зелено, црвено, плаветно и црно. Сва су та предграђа велика, лети пуна прашице, а зими тако каљава и блатна, да у неким немогу да пролазе ни кола, камоли пешаци. Житеља има од прилике 120,000. Јавних пијаца има доста, и скоро свака кућа има своју башту. Скоро све су куће писве и на један сират. Као свуда на истоку, тако и овде, сваки занат има своје опредељено место у вароши. Најјаче су насељена предграђа, где бораве Евреји. Где год корачаш, ту ти је Еврејин.

Шарени живот има свој вршак у бољарштини, која је све спољашње форме и обичаје попримала из Париза. Бољарштина надмеће се с лепим каруцама, коњима, који су покривени златом и сребром и помодним хаљинама. Ту је јако заступљена и она сорта женскиња, која се у Паризу зове димонд (полусвет). Овде пуши и мунко и женско. Хвале дружебност и уљудност ондашњих житеља према странцима. (120)

ПРТАВ МЛАДОЖЕЊА.

(по француском.)

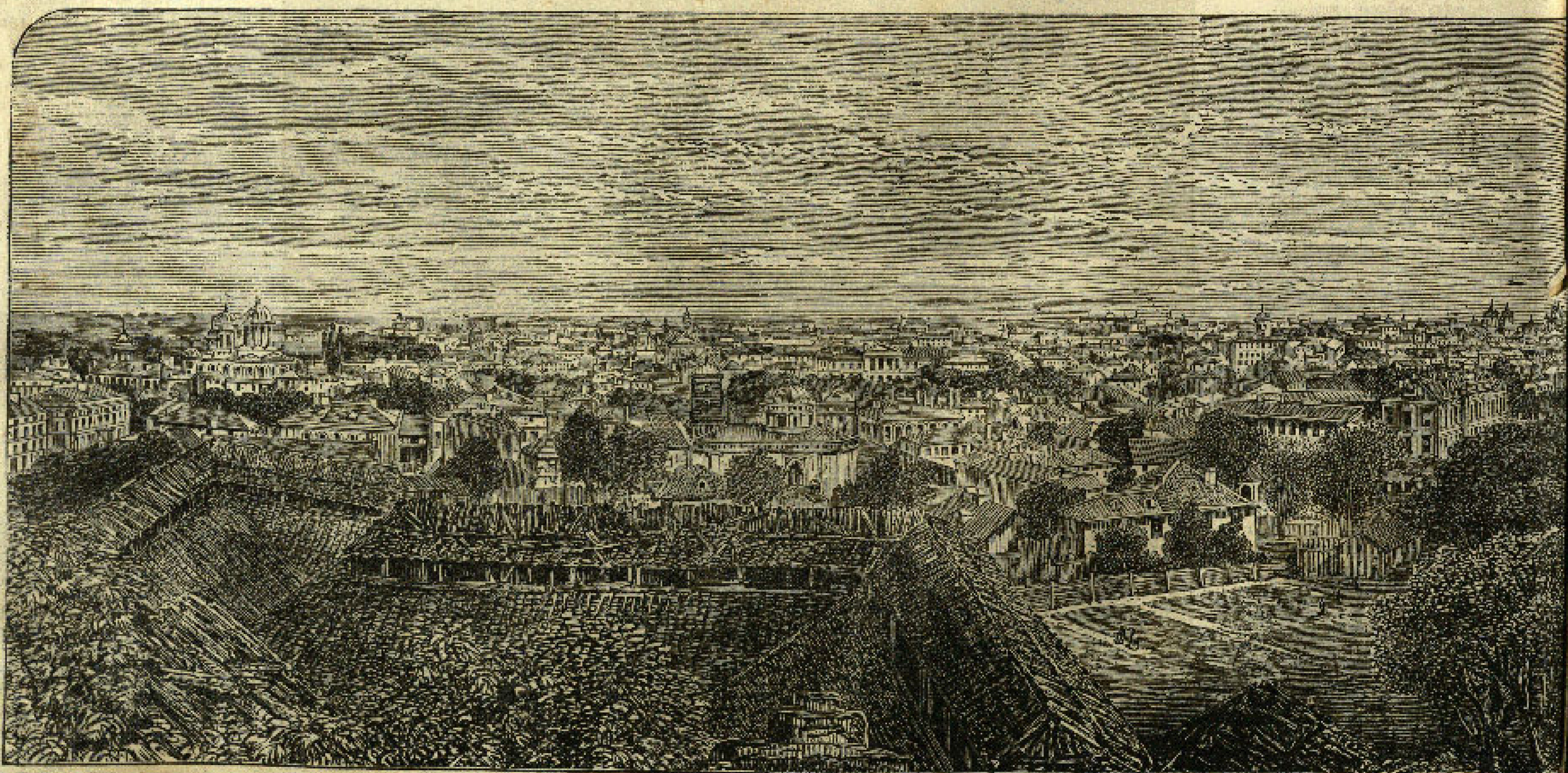
I.

Два млади човека путоваше на гвозденом путу из Марсеља у Париз.

Макар да су били земљани, опет се никакко ипсу познавали и само случајно би, те седоме у исте каруце.

С почетка разговараше се наравно о времену, о гвозденом путу, телеграфу, о једној лепој гаумини и како се сада може брзо и угодно путовати, о овоме и ономе, т. ј. о онаким предметима, с којима се свагда изнајпре упоришава свага и брзина језика, да тако рећи, уђе у ток.

После по сата пудеше се цигарама, на првој штакцији заједно ипше иппа, гледаше на

малу ногу неке путнице, чинише приметбе о лепој глави неке друге путнице, и тако порасте брзо међу њима поверење.

Пре него што свршише половицу пута, већ им се отворише двери срца, као старим пријатељима.

„Ја,“ велише Павле Серићи, „идем у Париз, да се венчам с једном лепој округлом суом поваца у форми јединице Ђерке невог старог пријатеља мог оца.“

„А ја,“ одговори Карло Вежије, „оћу да променим ваздух, да би, ако је могуће, могао променити и свој положај. Почем у Марсељу нисам баш ништа, следствено и у Паризу могу на најмању руку да будем то исто, то идем у тај велики Вавилон, — нећина с доста лаког кесом, која неће ни надеждом да порасте и да постане тежа.“

„Мој будући таст,“ примети Павле, „вели, да има великог утицаја; ако вам дакле могу у нечему услужити бити, то....“

„Ви сте врло добри. — Но кажите ми, дали ви идете да се жените из љубави?“

„Ја се томе надам.“

„Шта, ви се надате?“

„Дабогме.“

„Неразумем вас.“

„Та то је сасвим просто. Мој ми отац рече: Клеманс Вјевиловој има осамнаест година, она је добра, блага, лепа, добро васпитана, и није девојка од обичне сорте.“

„По то су својства....“

„Њен отац,“ продужи мој родитељ, „већ је од детињства мој пријатељ, од двадесет година овамо наша је највећа жеља, да ову свезу још већма утврдимо и да некада будемо једна фамилија. Одкад ја имам сина, отац је он жељно да има ћерку, и он је доби. Дакле, сини мој, на тебе је ред, да учиниш, да се ове наше жеље или испуне или да престану.“

„А ви сте на то пристали?“

„Наравно!“

„Дакле ви се жените као неки прилици, — преко других.“

„Зар вам се то недопада?“

„Та ваљда је добро и тако; али, ако би ја кадгод хтео да уступим своју слободу, своју срећу, све и сва на свету, онда би ми онет милије било, да знам, где и како.“

„Да ја имам какугод страст за неком женском, и ја би онда теже ступао оваком послу, али моје је срце слободно као ваздух — па онда — помислите, који је то младожења, што пре венчања познаје своју невесту, или која је то невеста, што познаје свог младожењу?“

„Да видите....“

„Е да видите, како ствари обично теку. Узмимо случај, неки млад човек, странац, приближио се на балу, штампашту и т. н. једној фамилији, која има кћери, онда та фамилија расипује о његовом такозваном карактеру, и ако кандидат нема баш одвећ великих мапа, ако игра полку, ако му је добро скројен кацут и цилиндер на горе малко ужи, ако је целован, онда одговара обичним закључањима доброг васпитања, па ако му је и имање према томе у сразмери, онда има право, да двори девојци. Зар није тако?“

„Богме тако је.“

„Па шта чини онда тај млади човек? Избрија сваки дан подбрадак, облачи везену кошуљу с уключом јаком, веже око врата најшаренију мараму, претвара се да је нежан и учтив, говори у разним варијацијама о нештој теми: љубав, и показује само своје канџе у виду дугачких шљокатах ноштију. Укратко, он сакрива своје мане и крти се својствима, која нема.“

Карло смењив одобрава му.

„Е, пређимо сад младој девојци,“ продужи Павле. „Њена ју је мати опоменула, да pazi на сваку своју реч, и издалека јој је показала опасности тога, кад би се дада видети и своје правом карактеру, она јој је заповедила, да се свеједнако смеши као кака играчица на театру, и да никад непокаже своје срце на лицу. Од раног јутра па до мраклог мрака, брајлица је ушарањена од главе до пете, оризирана, утешена, укљештена у ципелице, које криво показују ножицу.... Ви се смејете?“

„Ја се смејем на то, како ви верно и истинито умете пртати.“

„Ако вас послуже сладким, колачићима или компотом, то је она начинила, она је пртала главу Алцибијада и водопад Нијагаре, што нисе о дувару, шарени вез на јастуку мидерлаука, то је послао њених вилских руку; чујете ли клавир? то је она, што зупа по њему; она иде из кујне у сарајану, од саксија с цвећем до кавеза с канарицама, од веза до плета чараше, она ради, икономше, гладни сукње и увлачи челичне обручеве у криполину, она је прилежна, женијална.... Срећан је онај смртник, који међу толиким шљокатама паће драгидамс, који у толиком сену паће дијаманат, у толикој бољави паће љубичицу....“

„Ви сте по свој прилици удовица, па сте мали ваљда већ две, три жене,“ смејаше се Карло.

„Сачувај ме боже! — Е, што се тине својстава духа и срца,“ продужи Павле, „наравно,

сва их има брајлица; то је нешто и рђаво по остале девојке, али, на часну реч, тако је, а никако другчије. Она мрзи да се крти, једи се на лепе хаљине, неможе да схвати, како се могу осталим женским допадати адиђари, брошеви, миђуше, прстење и т. д. Она неможе да трни гунгулу, кад чује о балу, одма јој се смучи, у театру зева од дугог времена. — Царство женскиње то је њен дом, право је блаженство, кад се сједине две душе, које су као скројене једна за другу, а да је њена душа за твоју, твоја пак за њену скројена, о томе нема ни сумње, — једном речи, она је у аиђела претворена женскиња, она је обашка баш само за тебе из облака спуштена на земљу. Зар то није лепо?“

„Да како.“

„Дакле,“ продужи Павле, „ту се глади и на телу и на души, ту се успиње на највишу лествицу сваке могуће и немогуће способности, ту се обратво вара по сваком могућем начину. Тако то траје неколико седмица, гдекад и по неколико месеци, и то све под надзором милостиве мајке. Ту ти се притискују руке као с неким напода правом, ту ти се шапуће по буцацма, ту ти се шета по башти и седи под сенкастим трешњама и ораспама, ту ти се дају китице од цвећа и писманца — па пошто се изрекне оно... „оћу,“ онда суиружичици, кад стигну у давно жељени аис мира, тамо збаде са себе маску, обрину с лица белило, које је покривало боре, и виде се наједаред везани јаким ланцима, који се немогу одрешити.“

„Осим кад се раскину —“

„Занста. — Но верујете ли, да се после оваке параде за време између прошења и венчања, људи боље упознају, него сада ја и госпођина Вјевила, који се никад писмо ни видели?“

Карло је морао заправо дати своје новом пријатељу, и тако им брзо прође време и пут им се учини врло кратак.

„Где ћете ви одседити?“ упита Павле свог сапутника.

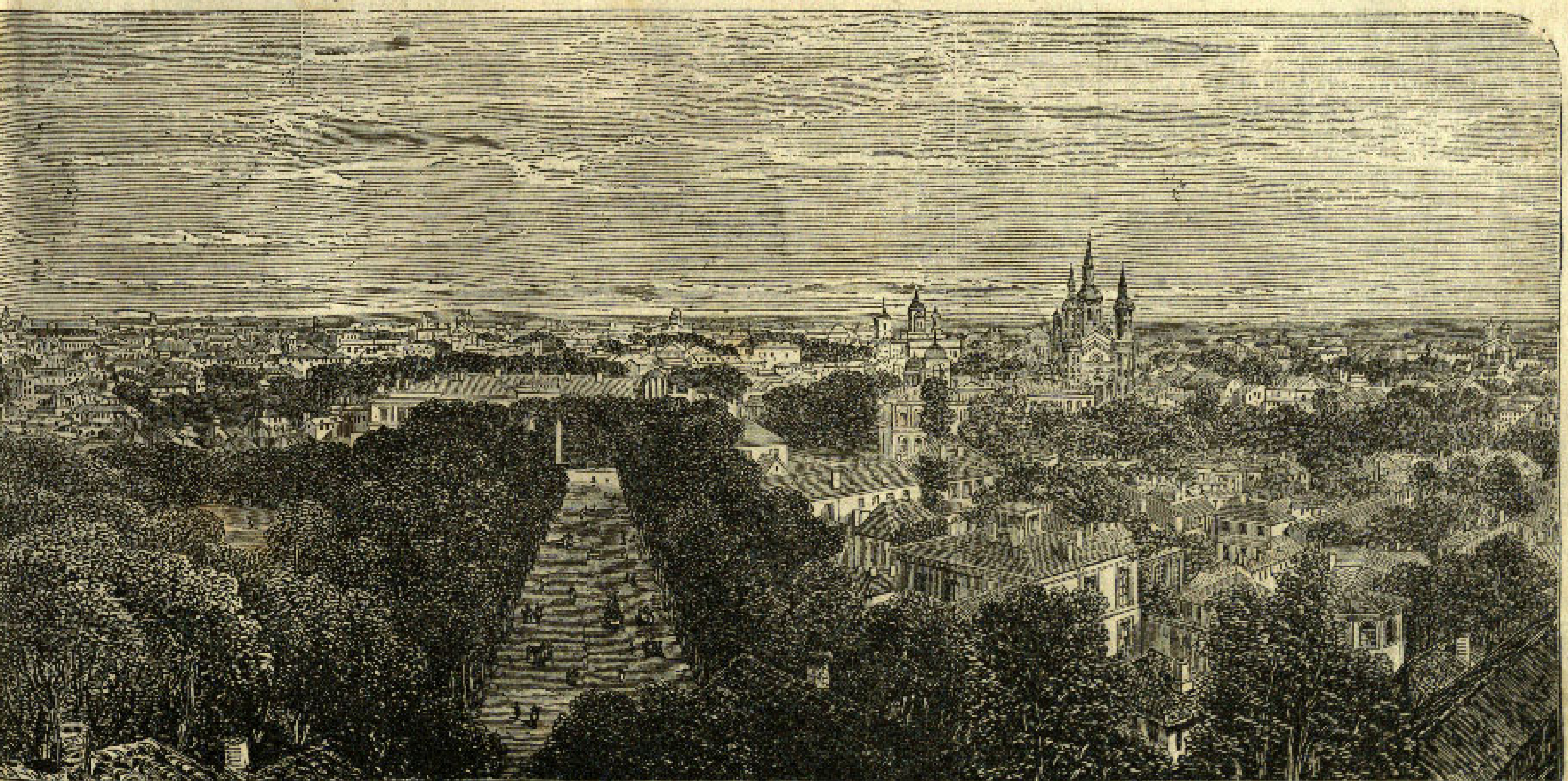
„Ја то и сам не знам,“ одговори Карло.

„Предузео сам си, да седнем у ма какав фиккер, па куд ме онда одведе, то да оставим случају.“

„Е, тај случај сам ја,“ у смеју говораше Павле, „и ја гас, по сили свог ауторитета, водим у хотел Ринље, па пијаци Фаварта. — Та ваљда ћете бити на мојим сватовима.“

„Оћу с драге воље.“

„Чудновата је то ствар, тај живот,“ говораше Павле, „јуче се још писмо ни познавали

а данас... Завста, нигде нема већих будалаштина, него на овом свету.*

II.

Павле Серињи нишао је на сусрет срећи а Карло Вежије бурама живота.

Једноме се смешила срећа све од колевке па до данас, други пак бачен је био у овај свет као оно чамац без думена.

Да је во зашитао, дали би волио да си у кожи Павловој или Карловој, сваки би без зачењавања одговорно, да би волио бити Павле.

Но при свему томе јадан богат младик одма по доласку своје у Париз разбодсе се и макар да је одма имао сваку могућу помоћ, опет оне исте ноћи — умре.

Карло му савесно учини и последње жалосне услуге, побрине се да га лепо сарапе и одма затим сутра дан, узевши к себи писма умрлога пријатеља, потражи кућу његовог таста, да овоме саопшти жалосни догађај, који је учинио, те је његова ћерка још пре венчања постала удовица.

III.

Господин и госпођа Вјевил заједно с ћерком Клемансом седели су у своје летњем дворцу, у Мезон Лафиту.

Карло оде тамо на гвозденом путу.

Кад дође пред филаретну капију летњег двора, догратише слуге, који су већ знали, да им газда очекује једног страног младића, показују му се одвећ услужни и одма повичу: „Дошао је! Ту је!“

Таст је изишао брзо, уколико му то дозвољава костобоља, загрли га и педа му да доспе до речи, већ га представи својој жени као будућег зета, а ћерки као будућег мужа.

Летњи дворца је био леп и красиво намештен, газда је био округло, пессо и добар, а газдарица, која своју седу косу није бојадисала, са својим пријатним очима неизгледаше баш онако, као да би могла бити једно од оних страшних створења, која у договору с ћерком једу живот зету.

Укратко, то је био дом и фамилија, где се човек могао укоренити, па и наш Карло није могао да се одупре онакој примани, а да бар узгред с вајдом неупотребни наметнути му положај, — и он своју улогу одигра добро.

Пошто тасту без икакве примедбе преда писма Павлова, — слуга их позове на ручак.

Карло и Клеманса седеше једно покрај другог. Она је мало говорила, једва је одговарала, али је нешто много првенала, па и то је као нека сорта говорљивости у случајима љубави.

Клеманса, којој је било 17 до 18 година, имала је поглед анђелски, њено је бело чело било окружено црном, глатком косом, а хаљине јој беху тако просте и лепе, као и она сама.

Ово створење није ни налику било на ову слику, коју му је Павле пртао о „младим за удавање здравим женскињама;“ но и Карло није био баш ружан; ватра у његовим очима, јасан му глас као звоно, фино обхођење, лепа брчићи, све је то учинило, те Клеманса неостаде баш равнодушна.

Учтив без претераности према ћерки, тако исто и према родитељима, озбиљан и весео, како се кад заговаше, — за један је сат освојио сва срца у фамилији.

Пошто ручаше, кад већ дошеше каву, разговор поста нешто као озбиљнији. Ту се говорило о мизану, опери и о другим лепим стварима, које девојкама много одаљшавају да изрекну „оћу,“ јер још неосећају горчине доцнијег живота.

У вече то мало друштво шета се по лепој бањи.

Почем је господин Вјевил имао костобољу, то га је наравно водила његова жена и они као старици одаше лагано, да неби одвећ брзо стигли крају путовања земног.

Карло и Клеманса напротив журеше се с нестрпљивим кораком младости, која оће да прескочи садашњост, само да што пре стигне будућности.

Алеје беху помрачне и ладовинасте, итнине цркотаху под ћутљивим листнатим шумским кровом, цветови на све стране просишаше мирисе; то је био час чежње, где се траже руке и поглед, где глас дрвље, прса се брзо движу, где ћутање, које више каже, него јасна реч, — предходи исповести, која лебди на усницама.

Гиздуша гледала би да продужи ове трепутке, но Клеманса није знала за такве мајсторнице, она је била простодушна и искрена.

Та и тако су једно другом били намењени, дакле, мишљаше она, крајње је време, да се упознају.

„Господине,“ — зашита она стидљиво, „имате ли још моју слику?“

„Баводу!“ помисли младић, „о томе ми Павле није говорио ништа,“ и рече јасним гласом: „Дабогме, госпођице: слика лежи овде на моме срцу.“

„Дали та слика налази на мене?“

„Да, најпосле — не сасвим, ви сте лепши...“

„О, ја нисам зактевала, да ми правите комплименте, хтела сам само да чујем ваше мишљење.“

„Дакле ви не знате да сте лепа и ја сам први, који вам то кажем?“

„Е, ја знам, да нисам баш ружна“, смењеш одговори Клеманса. — „Али, знате ли, да...“

„Шта?“

„Да сам се страшно плашила на ваш долазак.“

„А што то?“

„То је тешко казати. Но кад сам дознала да сте пошли за овамо, желела сам — не да вам се догоди кака несрећа, сачувај ме Боже — али да некако тако дође, да се гдегод на путу дуго, дуго задржите.“

„А дали је слободно питати, зашто...?“

„Узрок је ваша слика.“

„Дакле она има и слику Павлову“, помисли Карло, „но ту сам ја лепо угазио у црепуљу.“

„Ви нисте ни налику на вашу слику, баш ни најмање.“

„Наравно“, мишљаше Карло.

„Прво, ви имате смећу косу.“

„Е да?“

„Па је наше чело више, кожа мање...“

„Та с временом се човек мења“, муцаше Карло. „Старост промени све прте лица.“

„Е, мислио би човек, да вам има педесет година.“

„Претрило сам једну јаку болест; та ме је тако предругојачила.“

„У толико боље! Смешно говорити испрето?“

„Говорите, госпођице!“

„Видите, ја сам напустила, да учиним, па да се недам од вас пресити, но моји су родитељи то желели; тако сам себи предузела, да се обратам на вашу част...“

„Зашто?“

„Да ви сами гледате, да од тога не буде ништа.“

„Ви дакле оћете...?“

„Сад нећу ништа више, само да кажете нашем фотографу, да је еушер.“

„Па онда?“

„Онда...“

Клеманса ућути, саче се, одине један цвртић, па га расчуна.

„Јадни Павле“, мишљаше Карло; „он је паметно учинио, што је умро.“

„Збиља“, поче опет говорити весела девојка. — „Знатели, да ја имам једну велику ману?“

„Завста?“

„Нећу да свирам на клавиру.“

„О!“

„Почела сам учити, но кад сам оназила, да нећу даље дотерати, већ да мучим музику и туђе уши, оставила сам...“

„Мило ми је“, одговори Карло. — „По ви малко пре почесте пски говор, свршите га... Ви рекосте: онда...“

„Не опомињем се.“

„Хтели сте, да ми кажете ваљда нешто опорно, а рекосте то само по нашој добротности.“

„Да, нешто одвећ опорно“, потврђаше она у шали.

„Па најпосле, кажите ми!“

„Хтела сам да кажем: Како да нисте баш никако ни дошли! Нијелп то?“

„Зацело, — а сад?“

„Сад“ доврши Клеманса, а срце јој јако закуца, „сада благодарим Богу, што ме није са- саушао.“

Она отрчи својој мајци, љуби је и грац, само да сакрије издајничку ружу на своме лицу.

IV.

Карло већ је почео да осећа каштигу своје нерасудности. Срце му се крвило у бодљама безнадежне страсти, мушка част и љубав љуто се бореше у његовој души.

Ноћу дође до тврдог решења. Он сам себи призна, да обману несме да тера даље, и поштење одржа победу над силом жеља и мамљењем околности.

Дакле другог јутра, кад му је господин Вјевил предложио, да јаше, одговори му, да мора одпутовати.

„Куда?“ зашита господин Вјевил.

„Имам посла у Паризу, зато нас морам оставити.“

„Шта? Какав ви имате посао у вароши, где никог не познајете?“

„Опет зато ја морам тамо бити.“

„Ваљда оћете да дигнете новце код вашег банкера?“

„Кад би Бог дао, да је тако.“

„Што ту васдан шепртљите, зете; зар вам моја каса нестоји на расположењу?“

„Тако је, ја то знам, али...“ С овим речима Карло повуче Вјевила до капије.

„Дакле ви баш оћете да одлазите?“

„На сваки начин!“

„А зар се нећете опростити од дама?“

„Рано је још па би било неучтиво...“

„Али, који вам је враг?“

„Чујте, господине“, говораше Карло, „ваш дочек тако ме изненадио...“

„Па шта је то... зета...“

„Дужност ми је, да вам нешто откријем, што ће вас — врло изненадити.“

„Па шта је то, драги зете?“

„Јуче, одма по доласку моме у Париз, догодило ми се нешто напредно...“

„Надам се да није никака несрећа?“

„О, велика је несрећа.“

„Ви ме плашите.“

„Мене је спопала колера па сам умро.“

„Шта?“

„Данас у десет сати пре подне оће да ме сарапе, па и ја морам бити тамо, кад ме сарањују.“

„Зар сте полудили?“ зашита господин Вјевил.

„Утолико пре несмем да се задоцим, што сам стран и што би тиме за увек окаљао своје поштење.“

С оваким жалосним и шаљивим речима удали се Карло, а старац оста убезбедан и као упопан. Така шала с почетка му се учинила доста жалосна и некусна, но најпосле изнађе њену највеселију страну, оде својој жени и ћерки, прича им то исто као каку басну, а при томе се смеје, да му све сузе теку низ образе.

„Наш је зет ваљан домишљан“, примети господин Вјевил.

Клеманса нешто се изненади. Она би желела била више оданости а мање досетљивости.

Тако прође дан; избија 6 сати, 7 сати, 8 сати. — Кућа се узнемири, јер се младић не- праћа. Најпосле, кад им већ дође до густа, господин Вјевил пошље курира у Париз у хотел Ришле, па добије одговор: да је господин Павле Серињи прескочи неколико сати после свог доласка умро и да је данас у 10 сати пре подне сарањен.

V.

„Прођоше три месеца; жив није више долазио, а мртав још мање.“

Клеманса видимо је опадала, јер мисао на Карла гонила ју је дан и ноћ.

Фамилија Вјевила отишла је у Хавр, где је Клеманса по савету лекара употребљавала морска купатила.

Купање у мору прогна боље љубави! Пауза већ о ничему више несумња.

Једног вечера фамилија се шета по обали, а Клеманса с вриском паде олу у наручје. Видела је Карла или његову сенку.

Код старог господина баш је у тај пар на кратко преже мировала костобоља, тако, да је могао ићи за Карлом до гостионице, где заједно с њим уђе, па га замоли, да се с њим поразговори.

„Као што видим, господине“, говораше господин Вјевил, кад је сам био с њиме, „ви сте срећно сарањени.“

Карло спусти очи, и само мумла неке неразумљиве речи.

„После тако далеког пута с оног другог света“, продужи старац, „није могуће боље изгледати, него што ви сад изгледате. Ја вам честитам.“

Карло нешто се окуражи.

„Господине“, рече он, „ви имате право, да се самном сирдате, јер што сам учинио, то је било рђаво. — Но дозволите ми, да вам се изјасним...“

„Баш сам дубокоштав да видим, како ће те се правдати; јер да је господин Павле Сервињо умро, да сте ви с њим из Марсеља у Париз путовали, његовим писмима и његовим положајем послужили се, то сам одчасти дознао, одчасти погодно.“

„Да, али што нисте могли погодити, то је, да сам ја дошао к вама с поштенем намером, да извршим жалосну но свету дужност, да вам јавим за смрт господина Сервиња; но ви сами, наше слуге — нададоше ми времена, да потнем говорити...“

„Мени се чини, да то није добар изговор.“

„Није, господине, и сам признајем, да при свему томе није ваљало, да злоупотребим ваше поверење. Али ја сам од детињства одрастао без матере, па кад се уједаред нађем тако добро примљен у кругу ваше фамилије, где ме мазите, то ме је опојило, и нисам био доста јак, да не окусам бар за који часак таку велику срећу.“

„Ко сте ви?“

„Ја сам син капетана Вевија. Учио сам права, баш кад ми на несрећу моју умре отац пре четири године. Он је живио само од пензије, и та наравно с његовом смрти престане. Шта сам могао радити? Истина, био сам адвокат, т. ј. имао сам ни то диплому, али никака посла. Борио сам се дуго и љуто, па онда паднем у срашљивост. Најпосле одем у Париз са слабој надеждом, да ћу ваљда добити службу код гвозденог пута. На томе путу уознам се с господином Сервињом. Остало знате.“

„Надежда на службу као да се није испунила?“

„И јест и не!“

„Како то?“

„Управе гвоздених путова држаше ме дуго с умљатим лицима и леним обривањима; најпосле видим, да моје чизме не могу више да издрже одање до управе. Укратко, догд ми се дуго надање и борбе, обратим се једном старом пријатељу мога оца у Хавру, и његовим настојањем добијем писарску службу на једној трговачкој зајни, која сутра полази за Западно Индију.“

„Сутра?“ повиче господин Вјевил.

„Да, сутра.“

„Зар ви ништа овде не остављате, да би вам жао било?“

Карло сав покрвени. „То је моја тајна.“ рече он.

„А кад би вас ја лепо молио, да ми кажете ту вашу тајну?“

„То би вам морао одрећи. — Доста је, кад вам кажем, да ја трим за своју погрешку. Ја овде носим,“ показујући претом на срце, „једну успомену, која ће ме по свој прилици скоро сарањити.“

„Познат вам је ваш начин умирања...“

„Сада, надам се, да ће моја смрт поштена бити.“

„К врагу с тиме, то не сме бити, ту и ми имамо нешто да рекнемо, па и Клеманса.“

„Шта велите?“

„Почем сте ви моје ћерке суђени...“

„О говорите, молим вас, говорите.“

„Само тако, ако обрешете, да обете да живите.“

„О, оћу да живим, живићу!“

„Је ли то истина?“

„Зацело, ако...“

„Ако вам дам моју ћерку, хм?“

Црвен Карлова обрати се у бледило; изненадна срећа умало што га није оборила.

„Ви сте ме у Мезон Ласиту пукли за нос“, умљато говораше старац; „сад ћу да вам вратим мило за драго. Ви несмете ни у Западно Индију“, ... тако говорећи загрли га.

Но да Карло није у исто време с Павлом путовао од Марсеља до Париза, и да обојца нису случајно сали у исте каруце, шта би онда било?

Ко то може да зна!

Сад се зна само толико, да је госпођица Вјевила на велико задовољство лекара вратила се кући у најповољнијем здрављу, и да се скоро затим венчала с господином Карлом Вевињом.

(121)

АНКОНА.

Анкона у Италији, то је древна варош, а мисле да јој име долази од грчке речи *αγκων*, што значи лакат, јер место, где је та варош, налази на лакату.

Окружена леним летњим дворовима и баштама, варош ова има простора три миље и 30,000 житеља.

Главни је украс вароши стари свод Трајанов од мермера, који се још и дан данашњи блиста у својој белоћи. Он је на једном насину увучен чак у море а окружен таласима, изгледа величаствено.

С мора је крајњи поглед на варош. Пијаца, која се зове „Баријера дел порто“ с четири лепа стуба, висине око вароши с красивим домовима, лепа црква светог Кирријака, јаки зидови тврдиње, све то очара око.

Најстарија утврђења градио је капетан Францеско Пачиоти, но доцније их под Павлом III. сурваше; инжењер Јаков Фонтана градио је новија утврђења године 1527. Ова су утврђења год. 1849. Аустријанци умложили и раширили, а и римски генерал Ламорисије много се трудио да ујача утврђења.

Пристаниште Анконско доста је велико и лепо; осигурано је нешто од природе, а нешто омет зидом, који је подигао цар Трајан. Овај је тамо градио и лепо светлећу

кулу. У доцнија времена Римпане раширише и поправише то пристаниште.

Од године 1532. Анкона је била у власти Римпане. 1776. год. Французи први пут је заузеше, но аустријски генерал Фредих опет је отме. 1805. год. Наполеон метне војену посаду у варош, но 1813. год. морала је оставити варош. 1832. год. Анкону опет заузеше Французи и држаше је до 1836. г.

1849. год. отме од бунтовника Анкону аустријски генерал Вимфи. Три аустријске фрегате и три пароплова с мора пуцаше на варош, а међутим ју је војска са сува обколела и бомбардала. Варош се морала предати, јер јој је главни магацин барута одлетно у ваздух.

Последњи пут била је Анкона обсађена год. 1860. Талијански генерал Чијалдини са сува, и адмирал флоте Персано с мора, обојца јунаци од Гајете, противусташе римпанском генералу Ламорисијеру, који је с римпанском војском седио у граду. Обсада поче 5. Септембра, па већ 17. истог месеца варош мораде се предати, и тако дође под власт краљевине Италије.

По својем положају и пристаништу, Анкона је покрај тврдиње и трговачка и фабричка варош; она разашиле лађарско платно, шенире, артију, бељени восак, кожу, фини убасти саун, свилу и шећер, па зато је она за краљевину Италију од двогубе вајде.

Сада је тамо под заповедништвом адмирала Персана стан италијанске флоте, којој је задатак, да освоји приморје аустријско.

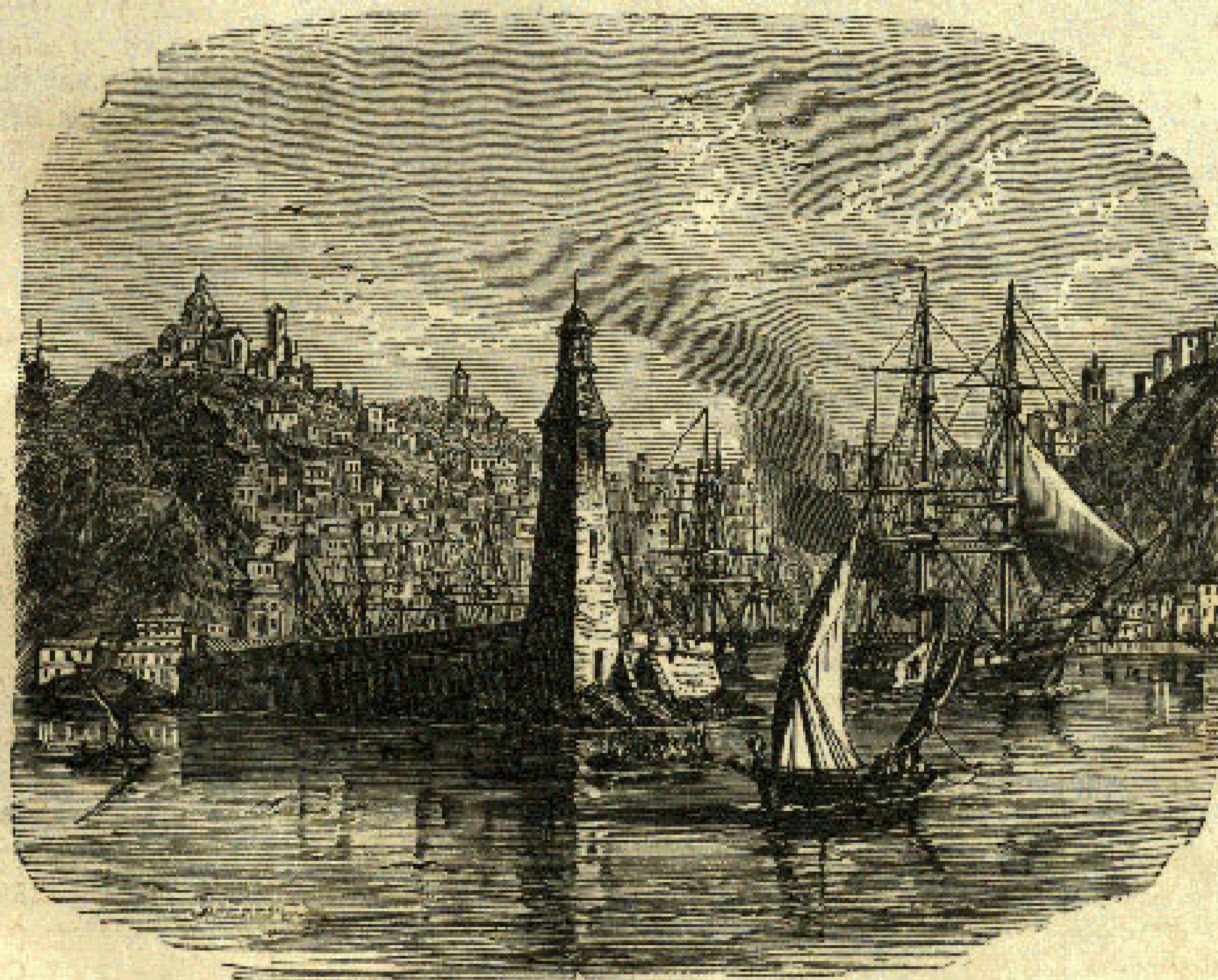
(122)

НОЋНИ ГОСТИ.

Неки путник с друштвом путоваше по азијској Русији и прича ово:

Вас цео дан путовасмо на простим сабицама и припесмо увече у Златомир, једну од оних тврдиња на граници, које чувају руску војску од изненадних нападања лоповских орди Татара и Киргиза. Ми смо по страшној зими и по врло великом снегу, који је већ пре петнаест дана пао био, пројурили дванаест сати и радовали смо се, кад видесмо људе. Наши коњићи сташе пред једном малом крчмом на неком месту, које нам се учини, као да је село, затрпано у снегу. Ту није било ни келнера ни послуге. Ја сам ушесем у кућу своје путничко сандуче и учинио сам се

као да невидим намрштено лице крчмара, који је до очију натакао своју грдну шубару, — јер сам знао из искуства, да овакав полудивљак зазире само од оног, који уме да заповеда. Какав дочек, така и вечера. О чорби, кафи или чају није било ни спомена, већ је ту било неко пиће, стотворено од бибера, ракије, меда и вруће воде, што нисам могао да поднесем, зато се одважим да једем тргање с харингом. Бабушка, жати крчмарева, начини тесто од ражног брашна и воде, расете то тесто на више парчади и свако обашка ваља дотле, док леби два три лакта дугачко. Онда оде спакији, где је на ватри стајао казан пун кључале воде. Сада узме један крај теста као како уже под леву мишку, притисне га лактом и дражи доњи његов крај у левој руци, међутим с десном руком чупа парче по парче и баца у казан. Уколико се тиме скраћавало тесто, уколико га је напред повлачила под левом мишком. Затим бабушка одлије воду, начини неку погусту чорбу од сланине

и печеног лука, и тако донесе тргање заједно с неком грдном харингом на астаал. Ја сам пробао да једем те тргање, али кад их разгрпем, тако ми с' лепе зубе, да сам их једва оддешно, и тако морао сам оставити те тргање. За чудо, моје је друштво навалило, те је баш озбиљски јело тргање а ја нисам могао да схватим, како је то могуће, док не обазим, да их негризу, већ одма прогутају. Харинга била је смрдљива, али доста слана. Кад пртмар опази, да ја једем само сув леб, и мислећи, да сам официр, наговести ми, да би за мене боље било, да одем у тврдињу. Одма распитам и нађем вођу, који ме одведе у тврдињу, која је једва сто корака удаљена била од крме. Ми пређосмо неколико шапчева и мостова, док ступисмо у авлију. Било је јако хладно, али опет могао се познати зид од авлије и здања. Пријаве ме, цусти ме да уђем и пошто насомом довадем, ко сам, врло ме пријатељски приме. Почем официри овде живе као у неком заточењу, то се врло обрадоваше, кад видаше човека, који је прошао све државе европске. Свега је било пет официра. Седосмо покрај оваклије, из самовара спаше воду у чајник, покрај овог бете шунке од медведа, атраханског ајвара и т. д. на ја овде заборавим на тргање бабушкине. Чак до неко доба ноћи морао сам официрима да читам из мог путног дневника и најпослед дигнем се, да се од њих опростим. Тек што сам обрекао, да ћу сутра остати код њих, уђе у собу један млади Козак. У руској војсци онда је још владала кнута; зато је и понашање младог, красног Козака, било више нешто као робско, него војничко. Ми неслашасмо рапорт, јер се тицао само командира, али кад се чуше речи: „Шојтм лак“ (ево их, ђавола) одма сви ђисе на ноге са спајајућим очима и окружише Иванског, који прича, да крајње страже чују урлек приближавајућих се курјака.

„Дади је све у своје реду?“ ушта командир.

„Јест, господару!“ одговори Иванској. „Оћу ли?“

Командир одобравајући ма'не главом а Иванској оде с блистајућим очима. Командир окрене се мени, па ми рече: „Ваљда смо у положењу, да вам покажемо нешто необично, што никад нећете заборавити. Ми морамо курјаке да научимо памети, да их се отресемо за неко време. Већ пре петнаест дана скројали смо план, али нам га поквари неосторожност једног војника. Почем сад Иванској са својим друговима све већ спрема, треба и ми да се спремимо.“

На заповест командира погасе се све свеће, а ми одосмо у стражње крило куће. Све је било тако мирно и тихо, као да су сви поспали.

„Нећете веровати,“ шапуће ми командир, „кака непојмљиво онтра чула и осторожност пмају ови зверови. Само најљућа глад може да их усми у клопку, макар да и онда ниједан тренутак незаборављају на опасност, која им грозн. Пре петнаест дана имали смо их већ између два моста, која се дижу, кад се они уједаред окренуше и побегоше. Иванској, који је одрастао довећи курјаке, стекао је себи име „вуккождера,“ па он најпосле једва знаје узрок. Курјаци у смољачи омиришасе сасвим свежи траг људски а доказало се, да је један од мојих момака излазно да их види.“

Сада би шапутање командира пресечено ржањем једног коња, „Е лепо!“ вели командир, „Иванској дакле је спреман, као што чујем. Причекајмо, да видимо, шта ће бити.“

Ја сам се све већма приближавао командиру, да би све боље онакао. Сасвим тихим гласом рече ми: „Иванској је повукао дугачак траг мрваса од коњске лешине чак у авлију. Шта и како он то чини, никад нисам могао да дознам. Маторог једног хата везао је Иванској у авлији, као што сте чули и сами. Овоже он под реп привеже парче горећег труда, па онда хат у болу дречи, као да га кољу и даве, а то мами курјаке, који по мирису дођу чак у авлију. Кад овамо уђу, онда се неком справом сама од себе затвори капија, затим ми чинише своје, па се тако за неко време отресемо тих немилних ноћних гостију.“

Сад се све утиша. Свак' се упише, да једва дине, а ја, уморан од пута, заспим. Од прилике после једног сата чујем, где цукине пинтољ. Сад све оживи. Брзо западе свеће. Иванској догрчи у собу с горећом бузгињом, сузе радости капљу на његову будраву браду. „Хајдете, хајдете!“ виче он и брзо пзаће. Сви ми за њим на други спрат у предње крило куће, где су се већ скупили слуге и војници. Двадесет буктиња, па-

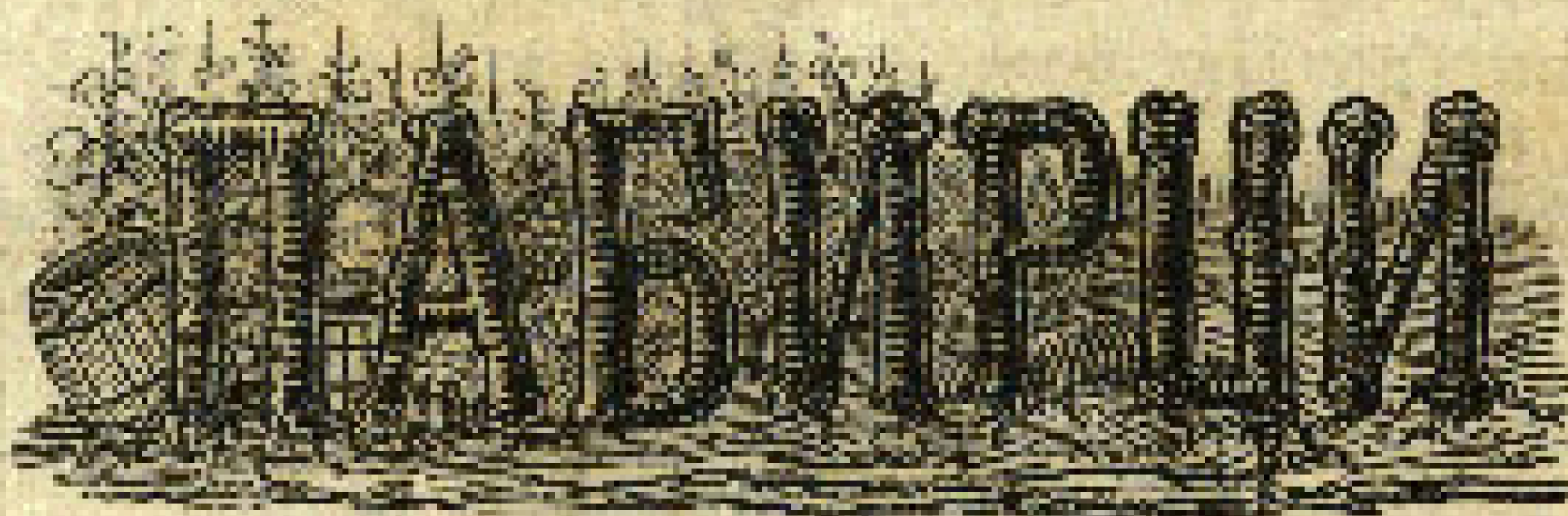
ментених на спољашњем зиду од куће, јако осветлише позорје. Сада стадосмо на отворене прозоре, где прегледасмо цео простор авије. Но то је било тако ужасно позорје, да га никад нећу заборавити. Авлија је била пуна курјака тако, да их нисам могао избројати, али ти курјаци недирнуше ни маторог ајтира, који од стра једнако бацаше чивгета, ни ти дирнуше лешине, већ отворише чељусти и урлаше тако страховито, да ми се жежила кожа, макар да сам стајао на сасвим сигурноме месту. Предказао ми се, да ће страдати. Неки од њих у очајању уједаше своје другове ужасно; други трчаше по авлији, што игда могуше и тражише излазак; лупаше главама о капију, рише земљу и уједаше сами себе; па седаше на стражње ноге, пружаше предње шапе у вис и урлаше у ваздух, као да зову небо у помоћ. Иванској стајао је до мене. Он показује прстом на курјаке, тумачи ми којешта о њиховим својствима и теша их најнежнијим именима.

„О, сладко моје мате!“ виче он, „зар ти данас представљаш јашна? А ти, драги пријане! Зар си се тако угрејао? Е чекај, да ти списем гушап. Али ти, мило момче! Што седиш тако мирно. Зар још неће за ушину да ти дође мало јагње. Немој ноћас ништа више да једеш, душо, јер лежало би ти у бурагу, као да је олово.“

Сад нам се приближи командир, а Иванској ућути. Дадосме ми пушку и ја уби седам курјака. Иванској, који је једнако цуни моју пушку, дрктао је као да је у грозници, јер страшно је жељно да и он цуца. Али научен на строгу послушност, само је жалосно гледао на командира, док му овај недопусти, да и он сме цуцати. Но и ту се показа Иванској, јер сваког је курјака погодно у главу, да му непоквари скупоцену кожу.

Међутим и остала господа неседиме бадава. Најпосле сви курјаци лежаше мртви. Но почем је могуће било, да којигод од курјака није био сасвим убијен, ми тек ујутру сиђосмо у авлију.

После два дана одпутујем даље, али и данас још носим кожу од једног курјака, ког сам онда убио. (123)

Правда је ослов добрих парова.

Ако се и смејело пашој несрећи, зато опет немамо право, да се смејемо и туђој несрећи.

Онако, како људи граде домове и како обитавају, онако и мисле и живе.

Вудалости пријатељ више ће да ти шкоди, него разумна непријатељ.

Ког срећа послужил, да нађе доброг зета, тај добија једно дете; а ко нађе рђавог зета, тај губи ћерку.

Тек онда се живи, кад се живи у друштву с природом.

Слаби људи само зато су наковни, што тако мисле показати, да су јаки.

Жена може дуго да држи тајну; но најпосле опет ће да ја испаше само зато, да би неко знао, да је умела држати тајну.

Ко се гуши на судбину да се с њим играо с лоптом, тај уједно и играчаје, да је врло лак.

Има и гавих очнају, које немогу да спосе светлост истине; ову им дакле негеба уједаред показати, као што се на слепцу кад се лечи, посме одједаред показати светлост, већ постепено.

Ко друге луде воле, неможе да је сасвим повареп.

Све оно, што ми одистине волемо, то се неможе наклапати, а све оно, што мислимо да се може наклапати, то ипшад ипшо озбиљски воледе.

Најстрашније је, најпосле морати, што одгре писмо својевољно ители. (124)

ПОЛИТИКА.

Београд, 15. Јула.

После оне жестоке битке код Кенигсгреца, где је аустријска војска онако ужасно побивена, — није било више великих бојева, јер Аустријанци морали су гледати, да скупе жалосне остатке своје распудене војске, а Прајси заузимајући положаје за осигурање својих задобивених позиција, спремају се за последњу решавајућу битку и тискају Аустријанце у пределе око Веча. Кад је Аустрија Венецију поклонила Наполеону III., онда је рачунала, да ће бар с те стране бити мира, јер је мислила, да ће Италија зацело примити дар — Венецију — из руку француског цара. По Италија то неће, јер јој је срамота примати на поклон земљу и народ, па оће за ма коју цену да освоји Венецију. И тако тиме Аустрија уђе у још већу неприлику, те добар део своје војске мора да остави на граници Италије и неможе, као што је намислила, сву ту војску да употреби против Прајске. Међутим, што дубље Аустрија улази у неприлике, утолико већма се куражи и у својој гордостии неће непосредно да уговара с непријатељима, већ преко цара Наполеона. Сада је једва дошло до тога, те се 10. о. м. започело примирје на 10 дана, па ако за то кратко време Аустрија непристане на начела, по којима би се уговарало за мир, онда ће по свој прилици већ 20. о. м. Прајси прећи Дунав између Веча и Пожума, па ће ући у престолницу царевине и отуда диктирати услове мира, који онда неће бити одвише пробитачни по Аустрију.

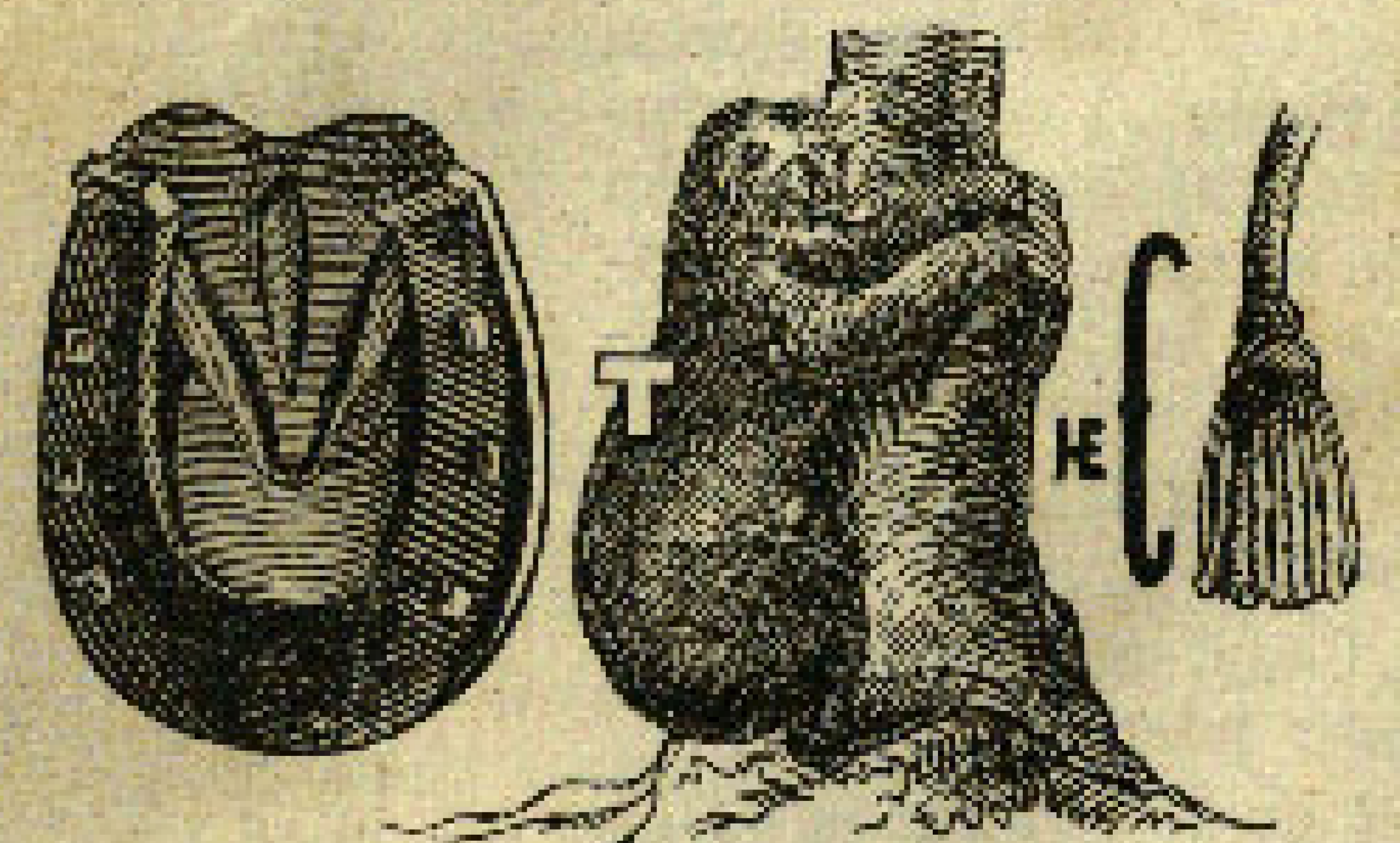
Прајска, макар да је свуда, где је дошло до боја, загосподарила својом војном вештином, опет зато није се погордила, већ предлаже такве улудне и пробитачне услове по Аустрију, да је запста за чудо што их Аустрија у оној својој големој невољи неће да прими. Прајска оће да од аустријских земаља у Шлеској задржи једно парцелце, да с те стране правина и осигура своју границу; да с деловима од неких мањих германских држава свеже своју на два велика дела распарчану земљу, но с друге стране да владаоцима тих земаља то надокнади опет земљом; да се Аустрија одрече првенства у германском савезу и то у северној Германији, и да то првенство остави Прајској, а у јужној Германији да Аустрија може с тамошњим државама саставити савез, па макар она тамо и имала првенство; да Аустрија Венецију уступи Италији, која сад заједнички с Прајском води рат против Аустрије. То су одирлике важнији услови за мир.

По Аустрији је сада стало до тога, да спасе своју „војничку част“ и да у једној битки потуче Прајсе. По досадашњем судећи, тешко ће јој то поћи за руком. Па најпосле, зар није снашена та „војничка част“, кад цео свет зна, да су се аустријски војници борили као лавови и да је кривица само до рђаве аустријске војне управе, па и за то, што су Прајси науком, вештином и у државним установама људкамо напреднији.

Ако Аустрија неуспехе примити услове мира, онда јој, судећи по досадашњим напрецима њених непријатеља, само нека ванредна срећа може помоћи, те да непропадне сасвим. (125)

ЗАГОНЕТКА У СЛИЦИ

од Ј. В.

РАЗРЕШЕЊЕ СЕ У ДРУГЕМ БРОЈУ. (126)

РАЗРЕШЕЊЕ РЕБУСА ИЗ БРОЈА 13.

(Свећ' у 'К. I. М у Ђ.)

Све ћућ једно мућ.

Издаје и уређује М. Милозук.

У БЕОГРАДУ, У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.